

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Aktuāli cilvēktiesību jautājumi Latvijas ieslodzījuma vietās un iespējamie risinājumi

*Ieslodzījuma vietu pārvaldes Tiesvedības daļas
priekšnieks majors Andrejs Burluckis*

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

«Valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Nevienam nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam»

Latvijas Republikas Satversmes 95.pants

«Nevienam cilvēkam nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt»

Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 3.pants

«Izpildot jebkura veida kriminālsodu, ir jāievēro pamatprincips, ka sodu izpildes praksē ir nodrošināmas likumā noteiktās garantijas pret spīdzināšanu un necilvēcīgu vai pazemojošu soda piemērošanu notiesātajai personai; soda izpildes mērķis nav sagādāt fiziskas ciešanas vai pazemot cilvēka cieņu»

Latvijas Soduzpildes kodeksa 4.panta otrās daļas 2.punkts

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Biežāk sastopamie cilvēktiesību pārkāpumi ieslodzījuma vietās

- pārapdzīvotība;
- gaisa un apgaismojuma trūkums kamerās;
- privātuma nenodrošināšana;
- atbilstošās veselības aprūpes nenodrošināšana.

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

«Ikvienš ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Tiesības administratīvā procesa kārtībā prasīt atlīdzinājumu attiecināmas arī uz gadījumiem, kad zaudējumi vai kaitējums nodarīts ar iestādes vai izpildiestādes (izņemot gadījumu, kad izpildiestāde ir tiesu izpildītājs) nepamatotu rīcību administratīvā procesa izpildes stadijā»

Administratīvā procesa likuma 92.pants

Finanšu līdzekļu apmērs, ko Latvijas Republika Finanšu ministrijas personā pēc spēkā stājušiem tiesas nolēmumiem ir atlīdzinājusi ieslodzītajām personām par cilvēka cieņai neatbilstošiem uzturēšanas un sadzīves apstākļiem ieslodzījuma vietās:

- **2011.gadā** – 7,11 euro (atlīdzināta samaksātā valsts nodeva)
- **2012.gadā** – 3101,86 euro (kaitējuma atlīdzinājums) + 64,03 euro (atlīdzināta samaksātā valsts nodevas)
- **2013.gadā** – 7649,36 euro (kaitējuma atlīdzinājums) + 68,30 euro (atlīdzināta samaksātā valsts nodevas)
- **2014.gadā** – 9298,37 euro (kaitējuma atlīdzinājums)
- **2015.gadā** – 9041,62 euro (kaitējuma atlīdzinājums)

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Pārapdzīvotības problēma ieslodzījuma vietās

«Notiesātajiem, kuri izcieš sodu brīvības atņemšanas iestādēs, nodrošināmi epidemioloģiskās drošības un higiēnas noteikumiem atbilstoši sadzīves apstākļi. Dzīvojamās platības norma cietumos kopmītņu tipa telpās vienam notiesātajam nevar būt mazāka par 2,5 kvadrātmetriem vīriešiem un 3 kvadrātmetriem sievietēm un nepilngadīgajiem, bet vieneslodzījuma kamerās — ne mazāka par 9 kvadrātmetriem»

Latvijas Soduzpildes kodeksa 77.panta pirmā daļa (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015.gada 13.jūlijam)

«Dzīvojamā platība izmeklēšanas cietumā vienam apcietinātajam nedrīkst būt mazāka par trim kvadrātmetriem.»

Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 19.panta trešā daļa (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2015.gada 13.jūlijam)

- ✓ Eiropas Spīdzināšanas novēršanas komiteja vairākkārt ir ieteikusi noteikt, ka dzīvojamās platības norma cietumos kopmītņu tipa telpās vienam notiesātajam nevar būt mazāka par 4m².
- ✓ Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā ir atzīts, ka cietuma kameras platība ir būtisks aspekts, kas jāņem vērā, izvērtējot, vai ieslodzījuma apstākļi ir pazemojoši. Ja uz vienu ieslodzīto ir mazāk nekā 3m², tad kamera ir uzskatāma par tik pārapdzīvotu, ka tas pats par sevi ir pamats Konvencijas 3.panta pārkāpuma konstatēšanai.

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Lai izvērtētu, vai ieslodzījuma vietās esošajām personām tiek nodrošināti cilvēka cieņai atbilstoši uzturēšanas apstākļi, ar Pārvaldes priekšnieces 2013.gada 11.septembra rīkojumu Nr.218 „Par ieslodzījuma vietu dzīvojamo telpu auditu” tika izveidota Pārvaldes ieslodzījuma vietu dzīvojamo telpu auditēšanas komisija, kuras uzdevums bija veikt ieslodzījuma vietu visu dzīvojamo telpu auditēšanu.

Komisija, kuras sastāvā tika iekļautas Ieslodzījuma vietu pārvaldes un Tieslietu ministrijas amatpersonas un darbinieki, līdz 2014.gada 15.aprīlim veica ieslodzījuma vietu visu dzīvojamo telpu auditēšanu vismaz pēc šādiem kritērijiem:

- Dzīvojamās platības pietiekamība;
- Kapitālā un/vai kosmētiskā remonta nepieciešamība;
- Dabiskā un mākslīgā apgaismojuma pietiekamība;
- Ventilācijas esamība un pietiekamība;
- Sanitārā mezgla norobežojuma esamība un pietiekamība;
- Individuālās gultas vietas nodrošināšana;
- Minimālo mikroklimata parametru nodrošināšana;
- Atbilstība vispārējām higiēnas prasībām un epidemioloģiskajai drošībai.

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Pārapdzīvotības problēma ieslodzījuma vietās

Ņemot vērā veiktā ieslodzījuma vietu telpu audita laikā iegūtus rezultātus saistībā ar dzīvojamo platību, tika iegūta informācija par ieslodzījuma vietām, kurās šī problēma ir visaktuālākā un tika izstrādāta stratēģija kā rīkoties, lai ieslodzījuma vietās nodrošinātu vismaz 4 m² uz vienu ieslodzīto daudzvietīgā kamerā un 9 m² uz vienu ieslodzīto vienvietīgā kamerā. Proti, ieslodzījuma vietu pārvalde 2014.gada ietvaros:

- pārvietoja ieslodzītos no vienas ieslodzījuma vietas uz citām ieslodzījuma vietām, lai sabalansētu ieslodzīto skaitu;
- slēdza Šķirotavas cietumu;
- slēdza Atklātā cietuma nodaļu Ilģuciema cietumā.

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Ieslodzījuma vietas nosaukums	Limits, kas bija noteikts ar tieslietu ministra rīkojumu	Ieslodzīto skaits audita laikā	Atbilstošais limits (lai būtu pietiekama platība)	Plānotais ieslodzīto skaits pēc pārvietošanas	Šobrīd esošais ieslodzīto skaits
Rīgas Centrālcietums	1936	1273	1444	1357	981 (+157 specnodaļā)
Brasas cietums	600	499	465	459	409
Liepājas cietums	330	177	199	177	160
Daugavgrīvas cietums	1435	800	1291	1115	1071
Valmieras cietums	850	509	645	643	407
Jelgavas cietums	600	539	376	374	318
Jēkabpils cietums	700	315	542	329	266
Šķirotavas cietums	570	314	462	0	0
Ilģuciema cietums	385	317	274	315	277
Vecumnieku cietums	80	36	49	50	23
Olaines cietums	310	244	274	245	187
Cēsu Audzināšanas iestāde Nepilngadīgajiem	174	44	174	44	36

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Pārapdzīvotības problēma ieslodzījuma vietās

2015.gada 14.jūlijā stājās spēkā grozījumi Latvijas Soduzpildes kodeksā un Apcietinājumā turēšanas kārtības likumā, nosakot, ka dzīvojamā platība vienam ieslodzītajam nevar būt mazāka par 4m².

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Rīgas Centrālcieta Uzņemšanas (Komplektēšanas) nodala

Pirms rekonstrukcijas

Latvijas Republikas

ieslodzījuma vietu pārvalde

Rīgas Centrālcieta Uzņemšanas (Komplektēšanas) nodaļa

18/06/2015 15:18

18/06/2015 15:23

18/06/2015 15:19

Pēc rekonstrukcijas

Latvijas Republikas

ieslodzījuma vietu pārvalde

Rīgas Centrālcieta Uzņemšanas (Komplektēšanas) nodaļa

18/06/2015 15:24

18/06/2015 15:24

18/06/2015 15:29

18/06/2015 15:29

Pēc rekonstrukcijas

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Rīgas Centrālcietuma Īslaicīgās brīvības atņemšanas nodala

Pirms rekonstrukcijas

Latvijas Republikas

Ieslodzījuma vietu pārvalde

Rīgas Centrālcietuma Īslaicīgās brīvības atņemšanas nodala

Pēc rekonstrukcijas

Latvijas Republikas
ieslodzījuma vietu pārvalde

Rīgas Centrālcietums

Norobežojums pirms

Norobežojums pēc

Latvijas Republikas
ieslodzījuma vietu pārvalde

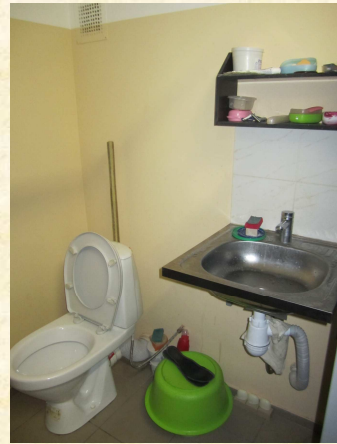
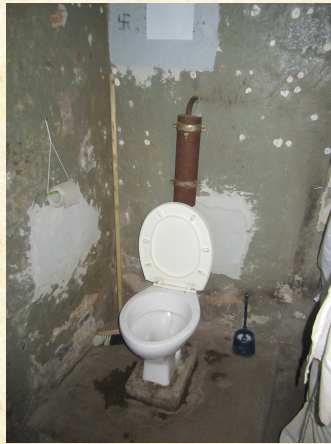
Daugavgrīvas cietums

Latvijas Republikas
ieslodzījuma vietu pārvalde

Daugavgrīvas cietums

Latvijas Republikas
ieslodzījuma vietu pārvalde

Jaunā Liepājas cietuma projekts

Latvijas Republikas

ieslodzījuma vietu pārvalde

Paldies par uzmanību!